

Läkarförbundet

100 år

1903-2003

Läkarförbundets jubileumstävling

Under Läkarförbundets 100-års jubileum bjuder vi på frågesport i Läkartidningen och detta är deltävling 18 av 19. Varje gång gäller det att svara på vilken läkare vi frågar efter, och ibland även namnge personer i läkarens omgivning. Det först öppnade rätta svaret i varje deltävling vinner en bok. Dessutom sparas alla insända svar från de 19 tävlingsomgångarna och i finalen utses en totalvinnare som bjuds på en resa till Kos, Hippokrates ö. Läs de rätta svaren och följ utvecklingen på www.slf.se

Deltävling nr 18

Vem är doktorn?

Även denna gång frågas efter en plats. Den berömde doktors verk lever i högsta grad ännu snart hundra år efter doktors död. Ett glas mousserande vin brukar nämnas i just döds-sammanhanget. På kontinenten, särskilt i tyskspråkiga områden, brukade på den tiden ett glas champagne eller sekt medfölja beskedet till en kollega om snar fatal utgång av vederbörandes sjukdom. Frågans doktor kämpade länge med den sjukdom, som så ofta i gångna tider smittade medicinare. Doktorn förknippas bl a med provinsiella miljöer och kurorter. Den upprörande "socialmedicinska" reserapport, varur texten tagits, såg doktorn själv som liten avbetalning av en "skuld till läkekonsten", som doktorn ansåg sig ha tjänat illa; den pekar även på tyvärr fortfarande aktuella läkareiska spörsmål.

Jag övernattade på fartyget, Vid femtiden på morgonen blev jag väckt av ett bryskt "Raska på, raska på. Vi lättar strax". En minut senare satt jag i slupen bredvid en ung tjänsteman med ilsket, sömndrucket ansikte. Slupen vislade till och vi for bort mot stranden med två fångsprämar på släp. Utmattade av nattarbetet var fångarna slöa och vresiga...

Får jag föreställa mig, sade tjänstemannen. Kollegieregistrator D... hans tjänst är placerad i tionde rangklassen... På vägen till stranden frågade jag om livet på X, men han suckade olycksbådande och svarade – Ni får själv se!...

...Från arbetena, vilka oftast försiggår i regnig väderlek, återvänder fången till fängelset för att sova i sina genomblöta kläder och leriga skor. Ingenstans kan han torka sig. Han hänger ut en del av kläderna kring britsen. Andra persedlar, som han inte hinner låta torka, brer han ut under sig. Pälsten luktar får, skorna lukta läder och tjära. Och hans underkläder: impregnerade med hudavsöndringar,

otorkade och otvättade sedan veckor och månader tillbaka... hans fotlappar stinkande av svett; och han själv lusig, obadad, rökande billig tobak och ständigt plågad av meteorism... allt detta gör barackluften stinkande, unken, sur... Svavelväte, ammoniak och andra föroreningar blandas med vattenångan i luften. Det är så man storknar....

...Kvinnans ofria ställning och hennes fattigdom och förnedring befrämjar prostitutionen... På grund av efterfrågan är varken hög ålder eller fulhet eller ens syfilis i tredje stadiet något hinder. Minderårighet är inte heller något hinder...

... Hur man straffar med piska såg jag i... På morgonen den fastställda dagen gick fängelseinspektören, läkaren och jag sakta bort mot kansliet... Mitt i rummet står en lutande bänk med håll för hand- och fotremmar: Bödeln... – som blev deporterad hit för att han huggit huvudet av sin fru – är en högvuxen kraftig man... Äntligen är fången fastbunden. Bödeln tar piskan med de tre lädertungorna och reder makligt ut den... – Ee-ett, säger vaktkonstapeln med klockarstämma... – Ers högvälborehet! hörs det genom kvidandet och gråten. Ers högvälborehet! Skona mig, ers högvälborehet... Senare, efter 20-30 slag klagar fången högljutt...

– Jag är en olycklig människa, jag är förkrossad... Varför bestraffar de mig egentligen?... Fången får inte fram ett enda ord, bara vrål och väsningar... men vaktkonstapeln ropar endast: "fyrtio två! Fyrtio-tre!" Det är långt kvar till de nittio. Jag går ut... Äntligen är det nittio. Man befriar snabbt fångens händer och fötter och hjälper honom resa sig. Stället man slagit på är purpurblått av kontusioner. Det blöder... Man fuktar hans huvud och för honom till sjukavdelningen.

– Det här var för dråpet, men det blir särskilt för rymningen, förklarar man när vi återvänder hem.

Vinnare i deltävling 15: Gunnar Carlsson, Borås. **Rätt svar:** *Doktorn:* William Harvey. *Gynnaren:* Charles I (Karl I).

Texten är tagen ur: Anatomical Exercitations, London 1653.

I tävlingen kommer texter av läkare eller andra samtida användas. Texterna modifieras endast vad avser namn på personer, vårdinrättningar, länder och orter utelämnas eller omskrivs. En tanke är att texterna skall ge viss tidskänsla och även visa den medicinska tankens och terapiutvecklingens gång. En annan är att visa hur många läkare som varit framstående inom andra områden än dem vi idag ser som medicinska.

Tävling nummer 18 – OBS! Kort svarsdatum

Vem är doktorn? _____

Vilken plats skildras? _____

Ditt namn: _____

Telefon dagtid: _____

Adress: _____

Postadress: _____

**Sveriges
läkarförbund**

Den medicinska professionens organisation

Fyll i svarstalongen och skicka ditt **svaret senast den 15 maj** till:
Läkartidningen, Uno Käarik, Box 5603, 114 86 Stockholm eller maila ditt svar
och deltävlingens nummer till e-post: uno.kaarik@lakartidningen.se
Domare är upphovsmannen till tävlingen, Nils Sjöstrand.